

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

12. SINIF

1. ÜNİTE «İSLAM VE BİLİM»

İslam Medeniyetinde Öne Çıkan Eğitim Kurumları

Neler Öğreneceğiz?

İslam medeniyetinde öne çıkan eğitim kurumları

İslam Medeniyetinde Öne Çıkan Eğitim Kurumları

Mektep

Daru'l-kurra

Daru'l-hadis

Cami-Mescit

Medrese

Beytü'l-hikme

Rasathane

Şifahane

Kütüphane

Mescit-Cami

- Müslümanların ibadethanesidir.

- İslam kültür ve medeniyetinin yayılmasında çok önemli rolü olan camilerin eğitim ve öğretim tarihi ile de yakından ilgisi vardır.
- Müslümanların ilk eğitim ve öğretim kurumu mescit ve camilerdir.

- İslam'ın ilk yıllarında Müslümanlar için Erkam'ın evi (Dâru'l-Erkam) eğitim verilen ilk mekân olmuştur.

- Hz. Peygamber (s.a.v.), hicretten sonra Medine’de ilk icraat olarak bir mescit inşa etmiştir.
- Mescid-i Nebi (Peygamber Mescidi) adı verilen bu mescide bitişik olarak yapılan ve “**suffe**” denilen bölümlerde eğitim öğretim faaliyetleri sürdürülmüştür.

- Suffe, İslam medeniyetinin ilk eğitim kurumu olup buralarda ikamet eden gençler (Ashâb-ı suffe) ilim tahsili ile ilgilenmişlerdir.

- İslamiyet'in ilk dönemlerinde eğitim öğretim, daha çok cami merkezli olarak yapılmaktaydı.
- Buralarda Kur'an-ı Kerim, tefsir, hadis, fıkıh, siyer gibi ilimler okutulmakta ve bu dersler "**ders halkası**" şeklinde yürütülmekteydi.

- İslam dünyasında cami merkezli olarak başlayan eğitim öğretim faaliyetleri daha sonra medrese, daru'l-hadis, daru'l-kurra gibi kurumlarla devam etmiştir.
- Ancak camiler ve mescitler her zaman önemini korumuştur.

Mektep

- Mektepler, bugünkü anlamda ilkokul seviyesinde okuma yazma eğitimlerinin verildiği okullardır.

- Özellikle Hz. Ömer döneminde mektepler kurularak yaygınlaşmış; muallimlere maaş bağlanmıştır.
- Emevi ve Abbasi dönemlerinde mekteplerin sayıları artmıştır.

- Çocuklar mektepte okuma yazma öğrendikten ve Kur'an'ı hatmettikten sonra daha ileri seviye derslerine mescitlerde devam ederlerdi.
- Başarılı olan öğrencilere caddelerde geçiş yaptırılır ve çeşitli hediyelerle öğrenciler ödüllendirilirdi.

Medrese

- Medreseler geçmişte yükseköğretim faaliyetlerinin yapıldığı yerlerdir.
- Bugünkü anlamda fakültelere karşılık gelen eğitim kurumlarıdır.

- Hicri 3. asır ile 5. asır arasında başta Horasan ve Maverâünnehir olmak üzere İslam dünyasının ilim merkezlerinde medreseler kurulmaya başlandı.

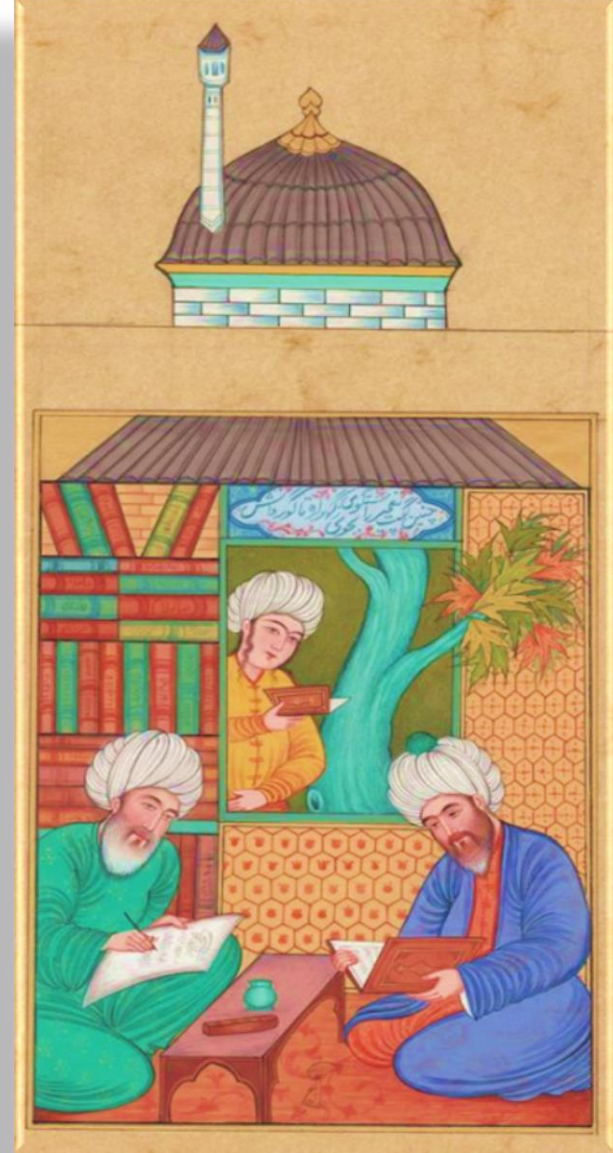

Semerkand Medresesi, Özbekistan

- Bugünkü anlamda sistematik yapılar olan medreseler Selçuklular zamanında kurulmuştur.
- Sultan Alparslan'ın emriyle veziri Nizâmülmülk tarafından 1067 yılında Bağdat'ta kurulan medrese, İslam dünyasındaki ilk büyük medresedir.

- Nizamiye Medresesinde İslami ilimlerle birlikte edebiyat, matematik, felsefe gibi dersler de okutulmuş ve ileri düzeyde sistematik olarak yükseköğretim faaliyetleri yapılmıştır.

- Zamanla İslam coğrafyasında Nizamiye Medreselerini örnek alan birçok medrese açılmıştır.
- Endülüs Emevi Devleti'nde açılan Kurtuba Medresesi gibi birçok medresede Müslüman talebelerin yanında gayrimüslim öğrenciler de eğitim görmüştür.

Kurtuba Medresesi/Katedrali İspanya

Karatay Medresesi, Konya

Gök Medrese, Sivas

Çifte Minareli Medrese, Erzurum

- Medreseler Osmanlı Devleti Dönemi'nde gelişerek varlıklarını sürdürmüştür.
- Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni Sultan Süleyman Dönemlerinde İstanbul'da açılan **Sahn-ı Seman** ve **Süleymaniye** medreseleri bunların en önemlileridir.

Süleymaniye Medresesi, İstanbul

Sahn-ı Seman Medreseleri, İstanbul

Daru'l-kurra

- Kur'an öğretilen ve hafız yetiştirilen mekteplerin, kıraat eğitimi yapılan medrese veya bölümlerin genel adıdır.
- Bir başka ifadeyle daru'l-kurra, Kur'an-ı Kerim okuma ilmini uzmanlık derecesinde öğreten okullara verilen isimdir.

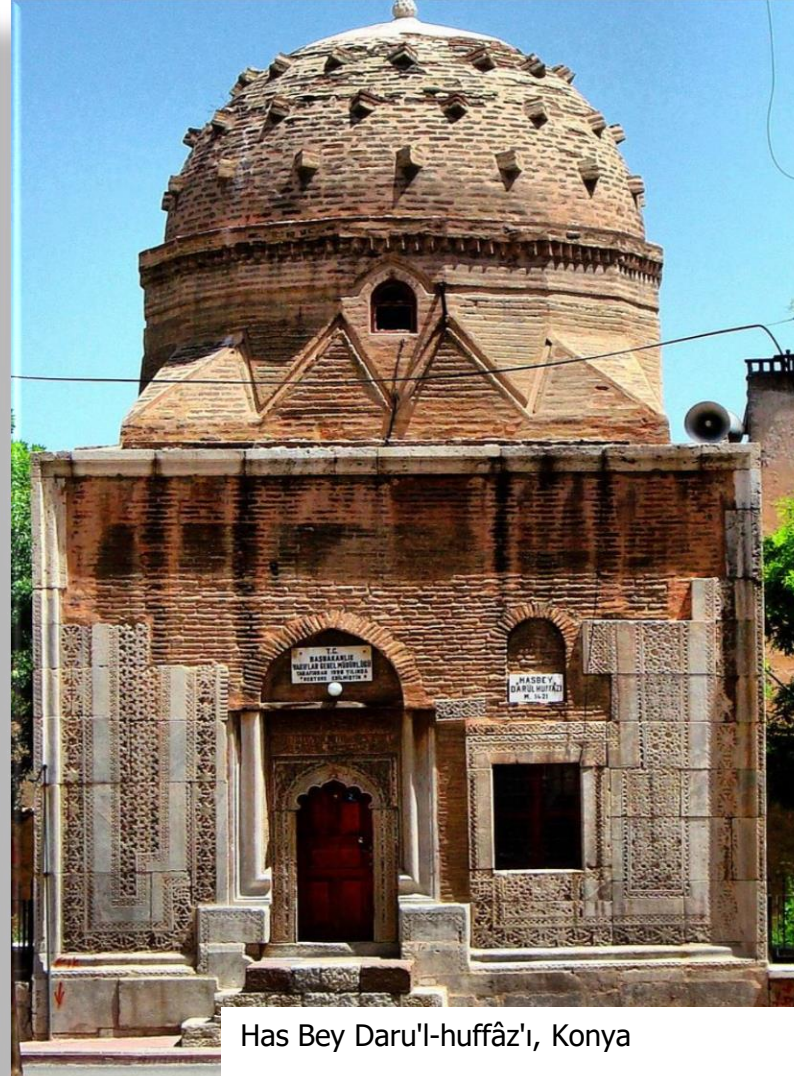
- İslam tarihinde hafızlık eğitimine ilk dönemlerden itibaren büyük önem verilmiş ve daha sonraki dönemlerde hafızlık eğitimi "daru'l-kurra" adıyla kurumsallaşmıştır.

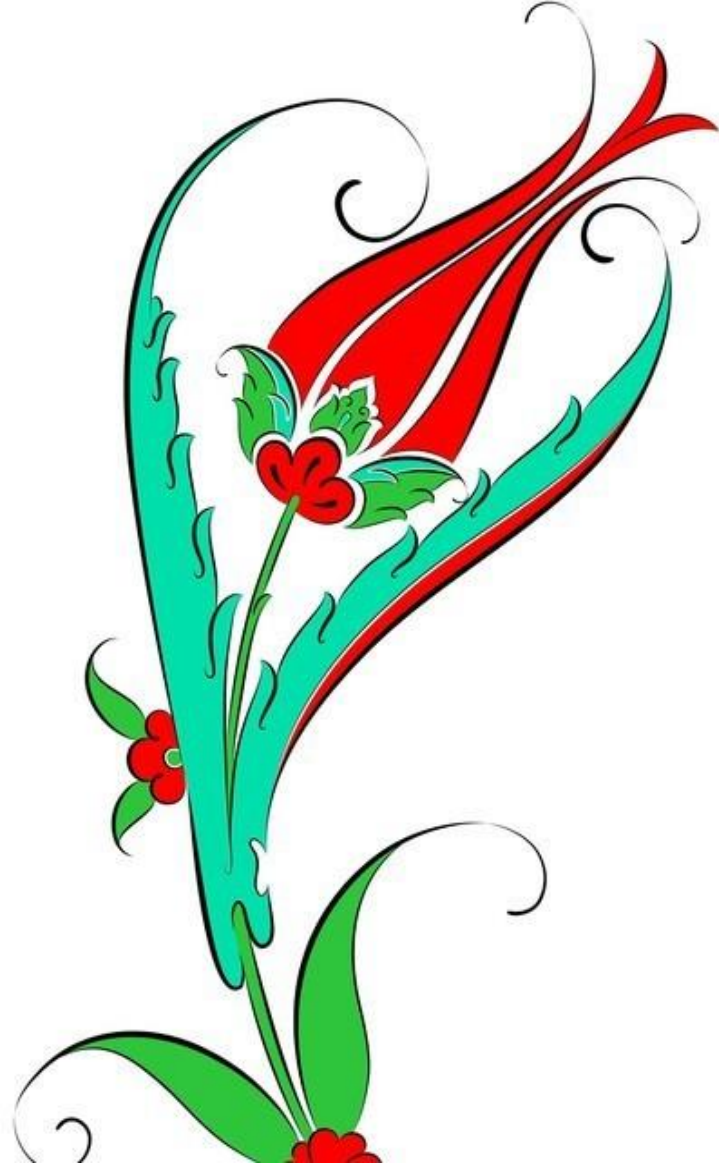
- Evliya Çelebi'nin naklettiğine göre Osmanlı şehirlerindeki selatin camileri ve büyük camilerin tamamında daru'l-kurra'lar mevcuttur.
- Evliya Çelebi bu dönemde İstanbul'da üç bini kadın olmak üzere dokuz bin hafız bulunduğunu kaydetmektedir.

Sokullu Mehmed Paşa Daru'-l kurrası, Eyüp/İstanbul

Has Bey Daru'l-huffâz'ı, Konya

Din Güzel Ahlaktır...

Hazırlayan: Ramazan AYDIN